

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia lutego 2020 r.

DSR-I.8203.7.2020.MT

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Odpowiadając na pismo z dnia 3 lutego 2020 r., znak: III.7065.250.2019.JA, w sprawie przeciwdziałania bezdomności ludzi młodych, w szczególności usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej i placówek zapewniających całodobową opiekę, przedstawiam, co następuje:

W związku z postulatem opracowania strategii na rzecz przeciwdziałania bezdomności osób młodych informuję, że niniejsza kwestia będzie przedmiotem analizy podczas rozpoczynających się obecnie prac nad nowym Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu.

Warunki i tryb przyznawania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i na kontynuowanie nauki, wysokość tej pomocy, wartość i składniki pomocy na zagospodarowanie, sposób przygotowania i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, zadania opiekuna usamodzielnienia oraz tryb zawieszania pomocy na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki dla osób opuszczających dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy określa szczegółowo rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954). Podstawą przyznania świadczeń jest przygotowanie indywidualnego programu usamodzielnienia. Osoba usamodzielniana wspólnie ze swoim opiekunem opracowuje indywidualny program usamodzielnienia, który następnie

zatwierdza kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie. Plan powinien zostać przygotowany co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności. Przepis określa tylko minimalny czas, w którym powinna zostać uruchomiona procedura planu usamodzielnienia. Opiekunem usamodzielnienia może być, po wyrażeniu zgody, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba zatrudniona w placówce, którą opuszcza wychowanek, tj. wychowawca, psycholog. Rolą opiekuna usamodzielnienia jest wspieranie osoby usamodzielnianej w realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia. Tworząc indywidualny program usamodzielnienia bierze się pod uwagę sposób i formy:

- współdziałania i wspierania osoby usamodzielnianej w kontaktach z rodziną i środowiskiem;
- uzyskania wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej;
- uzyskania kwalifikacji zawodowych;
- pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego;
- osiedlenia się osoby usamodzielnianej w powiecie innym niż miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w placówce;
- pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w szczególności przez:
 - umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym przez czas określony,
 - całkowite lub częściowe pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju,
 - ułatwienie uzyskania mieszkania socjalnego z zasobów gminy,
 - umożliwienie osobie usamodzielnianej uczącej się w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej lub ponadpodstawowej zamieszkania w bursie lub internacie do czasu ukończenia nauki,
 - całkowite lub częściowe pokrycie osobie usamodzielnianej studiującej w szkole wyższej wydatków związanych z zakwaterowaniem;
- podjęcia zatrudnienia;
- pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń.

Należy zatem stwierdzić, że przepisy ww. rozporządzenia dają możliwość sprawnego przeprowadzenia usamodzielnienia wychowanków opuszczających dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małymi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy. Najczęstsze błędy i uchybienia usamodzielniających placówek i jednostek dotyczą między innymi:

1. nieterminowego powiadomienia starosty powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed skierowaniem do placówki o zamiarze usamodzielnienia się wychowanka,
2. nieterminowego sporządzanie planu usamodzielnienia,
3. nieterminowego złożenie wniosku o przyznanie pomocy na usamodzielnienie,
4. niezachowania właściwości miejscowej organu przyznającego pomoc na usamodzielnienie,
5. niezachowania właściwości miejscowej powiatu zobowiązanego do finansowania pomocy na usamodzielnienie,
6. realizacji planu usamodzielnienia :
 - braku współpracy z urzędami pracy w celu udzielenia pomocy związanej z zatrudnianiem czy podnoszeniem kwalifikacji;
 - braku współpracy z urzędami gmin/ miasta w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych – uzyskanie mieszkania socjalnego, mieszkania chronionego, pomoc w wynajmie pokoju lub mieszkania;
 - braku sporządzania oceny końcowej programu usamodzielnienia – zrealizowanie planu usamodzielnienia.

Odnosząc się natomiast do kwestii usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej popiera postulaty przedstawione w Pana piśmie. Część z nich uwzględniono w rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw z 2018 r. Prace nad tym projektem uległy jednak dyskontynuacji ze względu na zakończenie poprzedniej kadencji Sejmu RP. W związku z tym wdrożenie zmian w zakresie rozwiązań dotyczących procesu usamodzielniania się pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej będzie wymagało ponownego podjęcia prac legislacyjnych nad ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

z poważaniem

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Barbara Socha
Podsekretarz Stanu

/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/